

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dias Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barceló-1-2.º

Administració Sta. Eularia, 25.

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eularia, 25.—Llibreria Ernest Frau, Bros'a.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

Recapte

Lo de Home Rule d'Irlanda.

The Catholic Times de 20 de febrer du un article molt afuat sobre aquesta qüestió nacional d'Inglaterra. Es titolès: *Straight ahead, Sire!* que vol dir: *¡Cap envant tot dret, Senyor!* Aquest *senyor* és es President des Ministeri anglès, Mr. Asquith; i en lo que diu s'article que ha de *passar envant tot dret* Mr. Asquith és en lo de *Home Rule* d'Irlanda, perque no hi ha altre lliure ni remei més que concedir s'autonomia a sa gloriosa nacionalitat irlandesa, perque així hu demana sa raó, sa justícia, s'equitat i... s'opinió democràtica anglesa, que es s'immensa majoria d'Inglaterra. *The Catholic Times* torna dir ben llampant que «negú a la Gran Bretanya pot creure que amenás cap guerra civil an es recó de Ulster» per lo de sa *Home Rule*, i que «negú posa cap dupte que sa *Home Rule* será un fet a Irlanda», i que «tots es demòcrates inglesos demanen que s'fassa així tot d'una», perque hu miren tots com a sa primera passa per totes ses reformes favorables an es poble que s'imposen dins tota Inglaterra. *The Catholic Times* e-hi insisteix molt amb això: que és tota s'opinió des poble anglès que está interessada en que se posi en planta sa *Home Rule*, i que es catalisme no pot venir de que comens a funcionar sa *Home Rule* a Irlanda, sino que vendria si, en esser s'hora, no hi comensás a funcionar. Sí, es catalisme, es fracás sería que no's posás sa *Home Rule*. De manera que tot això des rebumbori de Ulster no és més que una fassa estúpida i criminal.

I ara volem insistir en lo que digürem s'altra dia: es periòdics espanyols de tots colors, salves ben clares excepcions, emblanquinen es seus lectors donant-los gat per llebre referent an aqueixes coses de sa *Home Rule*, perque hu prenen de segona o de tercera mà i de periòdics inemics d'Irlanda. Beven a fonts tènboles, i ¿com ha d'esser bevedora s'aigo?

Mal-de-caps des protestants capspares.

En tenen molts i moltsde maldecaps aqueix protestants a Inglaterra, perque no sols son molts es protestants que tornen an es Catolicisme, que es seus pares an es sigle XVI deixaren causa N'Enric VIII i la Reina Bet, sino que va creixent sempre dins es gremi des protestantisme anglès, i precisament entre sa gent més bona d'ells, un moviment molt fort cap an es catolicisme. Duis d'aqueix demble es Ministres anglicans mes relligiosos, van adoptant més i més pràctiques catòliques; i així se multipliquen dins ses esglésies protestants ses imatges i figures de sants i santes i ses confessions auriculars i es sagraris amb Reserva del Santísim.

Així es que es protestants reflexius se demanen ¿com és això que es Catolicisme exerceix aqueixa universal influència demunt es protestants de cridar-los, d'acostar-los-se, de convertir-ne tants i tants, de tramudar cap a ell fins es qui no se converteixen? No se'n poren avenir de que tant a Inglaterra, com a Europa, com a Amèrica, com a ses altres bandes del mon, ses esglésies catòliques se vegen sempre concorregudíssimes de feels que hi van

a fer ses seues devocions, mentres que dins ses esglésies protestants ordinariament e-hi poren còrrer ses rates, de poca gent que s'hi arramba.

Lo des matr moni civil a Italia.

N'ha mogut ferm de rebumbori es Govern italià amb so presentar, a impugnes de sa masoneria, es projecte de que primer s'haguessen de casar per lo civil que per l'Esglesia. Ja recordareu que a ses derrers eleccions de diputats a cort triumfaren a Italia molts de catòlics i que fins i tot un estol gros de diputats ministerials, per triuñar, s'hagueren de comprometre a no votar mai cap projecte de llei contrari de sa Relligió. Això ha donat ja es seus fruits dins sa política italiana. Aquell projecte presentat a ses Corts per donar sa primacia an es contracte civil de matrimoni sobre es vertader matrimoni, que és es qui se contreu davant l'Esglesia, és estat objecte d'una protesta a tota ultransa de part de tots es catòlics italians, que són s'immensa majoria de sa nació. Tan forta és estada sa protesta i tan estret s'és vist es Govern, que ha aflluixat, ha ablanida sa partida, ha feta sa farina blana, i ha tirat es projecte masònic dins es covo des papers dolents.

Si es catòlics italians no dormen pus, si segueixen endavant ses seues organitzacions socials, relligioses i polítiques, i acudeixen a tots es terrenys per defensar sa seua fe i sa seua bossa i fer-la-respectar amb totes ses seues forces i sens arrufar-se gens i enravanant-se a les totes,—sa política italiana prompte haurá mudat de vert en blau, i deixarà d'esser perseguidora de l'Esglesia, per esser just lo que haurá d'esser, italiana i patriòtica.

Perque sa dona es cas que Italia més de mitja vida seua la deu a l'Esglesia; per això es una aberració feresta que sa política italiana haja d'esser irreligiosa i perseguidora de l'Esglesia.

¡Pobre d'Italia si es centre de sa vidarelligiosa deixava d'esser dins Italia, deixava d'esser Roma o qualsevol altre ciutat italiana! ¡Pobre vida italiana si arribava a venir aqueix cas extrem! ¡S'hi posarien sa má ets italians! ¡Fins i tot ets *italiantíssims!*

¡Quina doblorada més esglaiadora!

Es Govern italià ha hagut de presentar a ses Corts es llait que ha fet amb sa guerra de Tripolitania. Tothom n'és romás aborronat de tal llait. No s'ho pensaven que fos tan gros: puja a mil cent i quatre milions set centes cinquanta set mil cinc centes xeixanta quatre lire (pessetes)! ¡Quin pic de fava! Veïès si hu és gros es fester!—Amb tot això ets italians están ben satisfets de sa campanya de la Tripolitania i molt esperansats de que les ha de servir ferm per anar endavant. Aqueix coratge, aqueix optimisme per una nació és es tot. Italia va endavant perque té coratge, perque és optimista. Per convencer-se'n, basta fer-hi una passada per dins Italia i sentir des capdellar la gent d'allà. Es *pesimisme* mai ha servit més que per afonar ses nacions. ¡Ben haja es coratge i es no donar-se mai!

Esclips i esclips a Suecia.

Ja sabeu a on és Suecia: allá dessá Holanda i Alemanya, cap a sa tramuntana, veinat de Rússia. Allá hi ha socialistes, que hi han moguda una pavorera grossa contra augment de llait i de forsa armada per terra i per mar.

Aquest s'augment es per estar previnguts contra Rússia, que és com la mar, que, com més té, més brama; i li vendria de primera posar má demunt Suecia. Es pagesos suecs, gent sencera, de seny i patriotisme, no van de Rússia ni'n volen mudes, i fan bé. I ¿quina direu que l'han feta davant sa campanya ant-militarista i anti-patriòtica des socialistes? Idò s'ensumaren, i dia 6 de febrer s'entreguen torrentades de pagesos a Stocolmo, sa Capital, i se presenten an el Rei, demanant que s'augment s'exèrcit de terra i de mar i que se gastí tot lo que pertoca per estar ben preparats contra qualsevol inimic de la Patria. El Rei, ja hu crec, les feu molt bon sò, i per boca de s'hereu de la Corona les tirá un discurs ben afuat. Aquella gent llavò's presentaren an es President de Ministres i li parlaren tan clar com an el Rei. Des cap d'un parei de dies es socialistes dugueren es menestrals a fer una contra-manifestació, cridant: *¡fora augment d'exèrcit i de llait de guerra i marina!* Pero després s'alsen ets estudiants fent costat an es pagesos, demanant lo que es pagesos demanaren. Amb això es Ministeri cau i el Rei confia es poder an es *lliberals moderats*.

De manera que es pagesos de Suecia no van de socialistes. Fan molt bé. Se veu que tenen bon nas i que no baden gota.

Sa República de Portugal fa aigo.

Ell a Portugal ja hi torna haver rebumbori i estira-muixell i alguer per llarg i s'arròs e-hi va a grumaios a les totes. Es ferro-viaris están en vaga, sa major part des trens están enrocats, i es pocs que roden, corren mil perills, les fan descarrilar, e hi tiren bombes, no arriben d'allá més que notícies confuses, i Europa n'está en dejú de lo que passa an aquella nació cent voltes díssortada. Ara Portugal paga es crim que va cometre de deixar els assassins del Rei Carles apoderar-se des Govern i cometre sa partida d'atentats i crims aborronadors de que es governants portuguesos duen ses mans soia-des.

Es brou a un anti-clerical de casta grossa

S'Academia Francesa havia de proveir sa vacant de Mr. Thureau-Daugin, que era un escriptor de cap d'ala i un bon cristià. Se presentaren quatre aspirants per omplir es buit que es mort deixava: Mr. Pere de la Gorce, historiador eminent i devot feel de l'Esglesia, Mr. Alfred Capus, autor dramàtic de retxa, Mr. Bergson, filòsof de molta fama, pero baldufenc i Mr. Bourgeois, ex-Ministre i polític anti-clerical d'aquells pue fan flamada contra l'Esglesia. I ¿sabeu qui han elegit ets Acadèmics? ¿Mr. Bourgeois? Ca! A sa man revés! Li han donada una carabassa com unes cases a Mr. Bourgeois ets acadèmics, lo que se tenia ben guanyat. De manera que porá menjar fideus amb carabassa i carabassa frita tot un any, i encara no l'haurá esveïda a sa carabassota que li han entaferrada. S'elegit és estat Mr. Pere de la Gorce, historiador eminent i devot feel de l'Esglesia. Beníssim! Així mos agraden ets Acadèmics.

Ses coses ben fetes Deu les vol.

Ventim

Anti-clericals calumniadors que's desdiuen.

Aqueix dies rebérem *Union y Curidad*, de Madrid, orga de la *Lliga Nacional de Defensa del Clero*, corresponent an es febrer passat, que dona compte de lo que va fent aqueixa benemèrita *Lliga* per capturar ets anticlericalexos llengo-llarga, que no saben que han de fer per mal-famar capellans, frares i monges. Idò conta que dia 24 de desembre se presentá el Rt. Rector de Lizaso (Mn. Arriol Guerdian) davant es Tribunal contra es director de *El Demócrata Navarro* per que se desdigués de ses injuriet greus que li havia estampades demunt aquell paperot. S'escrigadoretxo anti-clerical que havia estampades aquelles infamies, se va veure tan ben agafat que's va desdir de tot i declará que considerava el Rt. Sr. Rector de Lizaso incapaç de fer res de lo que ell li havia atribuít dalt aquell paperot. En vista d'això el Rt. Rector que perdoná cristianament, i s'escrigadoretxo figurau-vos com va romandre davant tot Pamplona.

Altre tant succeí an es paperot *La Unión* de Tarazona que insultá de mala manera el Rt. Sr. Rector de Torrellas (Mn. Fermí Catalán), el qual cridá davant es Tribunal a acte de conciliació s'escrigadoretxo que havia publicats aquells insults, que quant se va veure amb aquell corbatí an es coll i que le hi farien esser sí, no's desdeia, se va desdir i doná mil satisfaccions an aquell Rt. Sr. Rector el perdoná, i no creim que torn tenir ganes aquell *subjecte* de posar-se pus amb capellans.

Ets escrigadoretxos anti-clericals e-hu han mester an això, que els-e calsin just, i no los ne deixín passar cap.

Es una greu equivocació de sa gent de bé deixar-los cantar.

Que cantin tant com vulguin, pero senza desentonar. I, en desentonar, paplam! matalofada que els-e fassa fer mitja volta! Així se tornen posar a to, i van més alerta a escarrinxar ses oreies del proïsme.

Idò ja és cosa bona si no us agrada a voltros!

P'ets, escrigadoretxos des paperot socialista de Ciutat parlam, que dissapte tracten de posar en ridícul es *Centre Social Educatiu* que dia 15 de febrer s'obrí an *Ets-Hostalets d'En Canyelles*, devora Ciutat. Si aquest *Centre* fos cosa des socialistes, sería per s'*Obrer Balear* lo més bo del mon; com és cosa d'un grapat de persones decents que tracten de fer bé an es trebaiadors, s'*Obrer Balear* e-hu considera una cosa dolenta de tot.

Lo que's veu que va caure tort ferm an es paperot socialista, que es nostro bon amic D. Jusep Font i Arbós digués una gran veritat, que s'historia de vint sigles confirma, això és, que es catòlics tenen com arma de combat «s'amor an el proïsme», fundat i animat de «s'amor de Deu sobre totes les coses». I diu s'*Obreretxo* que es catòlics «no coneixen més que s'odi i s'intransigencia». ¡Quina mentidassa! Sí sou voltros, socialistetxos que teniu per bandera s'odi an es rics, an es qui tenen, an es qui no pensen com voltros! ¿Tal volta no sosteniu voltros que, per posar en planta es socialisme, que no le

hi posareu mai, ha d'esser amb sa guerra social, fent fer flamada a tot lo existent? Sí, sou voltros que no teniu altra arma de combat més que s'odi an el proïsme si el proïsme no es de la vostra!

Idò sí, socialistetxos, es catòlics tenim per bandera s'amor de Deu sobre totes les coses i an el proïsme com a nostros mateixos per amor de Deu. Això és sa doctrina catòlica, fins a s'extrem que es qui no la practica, es un mal catòlic, un catòlic manxol, aflat, baldat, contrafet. ¿E-hu sentiú, es-crígadoretxos des paperot socialista? En Font i Arbós va parlar com un llibre ver, no com es llibres que voltros lletgiu, per sa vostra desgracia, que només diuen ver en no pensar-hi; sí hi pensen, menten sempre com l'ànima de Judes!

Idò sí! En Font i Arbós va dir una veritat com un temple quant va dir que s'arma des catòlics es «s'amor».

Es ferroviaris mallorquins i s'Obrer Balear.

Es ferroviaris mallorquins se són associats; i, per associar-se, no se són fiats des socialistes, sino que se'n són anats an es Patronat Obrer que es nostro bon amic lo Rt. P. Vives, de la Companyia de Jesús, dirigeix i que fa tant i tant de bè. De maderia que aqueis ferroviaris han demostrat conèixer ses mates que fan lletrisca, i que tenen bon nas. Per això no són anats de socialistes, sino cap an el Rt. P. Vives, que no els explotará perque ni ell ni cap des senyors que li aiden e-hi ha de menjar demunt ets obrers, com e-hi menges tots es caporals socialistes.

Se comprèn que a s'Obreretxo li sia caigut tort que's ferroviaris se'n sien anats no an ets socialistes, sino an es Patronat Obrer. Es que això li desbarata sa pesquera i que farà obrir ets uis a molts que los tenen ben clucs, emblanquinats com van per motiu d'escoltar-se ets embuia-fils, es farsants que fan de caporals des socialisme.

¡Quin raig de mentides!

Mos surt dissapte passat un es-crígadoretxo dalt s'Obrer Balear dient que es catòlics tenen tota sa culpa des desenfré, escándols i barbaridats des Carnaval, perque en tants de sigles que fa que redolen p'el mon, no l'han abolit; i fins i tot arriba a dir que es Papes l'han fomentat. De manera que es catòlics son culpables de tot lo dolent que's fa durant es Carnaval perque no l'han abolit? I es socialistes ¿que serán? Fa prop d'un sigle que es socialistes caplleven pel mon, i això no obstant ets escándols i desgavells i desenfré des Carnaval no mancaben gens gens! ¿Com és que es socialistes, que diuen ells que son tan poderosos, no'l fan mancabar gota? En camvi es catòlics vertaders, es qui malavetgen acomodar ses seues obres a ses seues creencies, se'n allunyen des desordes des Carnaval, i acudeixen a ses esglesies a fer actes de desagravi des desordes des Carnaval; acudeixen a ses esglesies a fer actes de desagravi an el Bon Jesús de tantes d'ofenses com es cristiàns de l'engán i ets impiós i ateus li infereixen. Sí, poques serán ses esglesies de tot lo món que no fassen funcions de desagravis p'ets escándols i barbaridats des Carnaval. ¡No, socialistetxos! ¡allá on reina, allá on domina s'esperit de Deu, s'influencia de l'Esglesia, no existeixen tals escándols, tals barbaridats; perque si fan certs divertiments, son innocents, inofensius.

Així mateix se'n necessita poca d'atlatxa per atansar-se a donar sa culpa des desgavells i escándols des carnaval a l'Esglesia, an es catòlics, essent així que tals desgavells i escándols no tenen inimics més grossos ni que les fassen més la guerra que l'Esglesia i es catòlics pràctics!

Quina idea més pobre deu tenir des seus lectors aqueix es-crígadoretxo,

quant gosa estampar tal raig de mentides i de barbaridats!

I ¿què en direm de s'altra mentidassa que mos enfloca aqueix es-crígadoretxo quant diu que es catòlics defensen «es Papes Borgies.» Pero ¿què sab des «Papes Borgies» aqueix penja-lleus d'es-crígadoretxo? ¡Veiam! ¡que s'explic una mica més sobre aqueis «Papes» i li porem contestar.

Ja fa devers dos anys que li ablarem fort ses costelles a s'Obreretxo Balear sobre aquest particular, i no va tenir pit per remetre ni mitja paraula. Pero ¿com han de contestar aqueixes ànimes de cadafet sobre questions històriques, si en saben tanta d'història com es manec de sa grenera? Ells tenen uns quants llibres canalles, escrits de criminals sense consciencia i sense vergonya: i allá hi troben una alsada de cul contra «es Papes Borgies», contra «l'Inquisició», contra «sa conspiració de la pólvora» de Londres, contra «sa Bartomeuada de París», etc. etc. i enverguen demunt es seus paperots una alsada de cul d'aquestes, i se figuren deixar-mos arrenyonats i xerois! Pero llavò, quant les tornen ses pilotes an es joc, romanen sense paraula. Perque figurau-vos ara ets elets que empastissen s'Obreretxo, que no passen de manobres o de taconers, que s'hi veuen negres per entendre es castellà des seus paperots, ¿com s'han de porer aficar dins ses obres de consulta que tracten aqueixes questions històriques i que formen un enfilai de volums, i que només se troben dins ses biblioteques públiques o de qualque particular ric o instruít, i que per afegitó son escrites en francès, italiá, anglés o alemany? ¿Que aclarirfen d'investir tals obres? ¿No fa riaies sols es pensar-ho?

Sobre tot, esperam... d'asseguts, com se suposa, que aqueix es-crígadoretxo que dissapte mos surt tan aixaromat demunt s'Obreringo Balear contra «es Papes Borgies» acceptará es defii que li adressam. ¡Hala idò! ¡parlau, gran pitja-olives! i veurem es graus que fa aqueixa sabiduría vostra que com que dugueu ensofronyada!

Gargais contra Deu

Sa mala ànima de El Rayo dissapte passat nega que hi haja un Deu «prescient, omnipotent i infalible» que «criás el mon»; nega que Deu haja fet el mon i que en comandí. ¿I en que se funda aquell paperot blasfem? En res. Diu que no és ver que Deu criás el mon, i se'n guarda com de caure de donar cap prova ni raó de tals blasfemies. Es merda-caners d'En Barrufet e-hu fan així: neguen ses veritats més evidents i venerandes amb tota sa desvergonya del mon. Pero los resulta tan toixarruda sa seua negació de sa creació divina, que tots es pobles de la terra i tots es sigles de s'història los fan mentiders, proclamant tots que existeix un Deu, criador del cel i de la terra. Això de negar que hi haja Deu, no hu ha fet mai cap poble del mon. Això de negar Deu és propi i exclusiu de tudosses que tenen es cap a compendre i es cor podrit de vicis i de malanansa; i aqueis no són estats ni serán mai sa regla general, sino s'excepció: són es roïssos, son ses llepaines, es solam, ses agrenatures, es refús de s'humanitat.

I ¿quina conseqüencia dirtieu que treuen ets es-crígadoretxos de El Rayo de lo que blasfemen que Deu no ha criat el mon? Idò treuen per conseqüencia que, si sa terra no l'ha criada Deu, «ets homos dependeixen de sa terra», «ets homos» «no'n comanden», i per lo mateix cap homo «la se pot apropiari». ¿No és ver que això és discórrer amb sos peus? ¿Vol dir perque Deu no ha criada sa terra, «ets homos dependeixen de sa terra»? ¿Vol dir perque «ets homos dependeixen de sa terra», cap homo «la se pot apropiari»? ¿No és ver que discórreria millor sa coa des moix o es manec de sa grenera?

Pero encara passen més envant ets es-crígadoretxos de El Rayo. Ell després d'haver dit que «negú se pot apropiari sa terra», llavò diu que «pertoca an es qui governen fer tots es medis possibles per posar sa terra en mans des qui la poren conrar». — ¿En que quedam? ¿Se pot apropiari negú sa terra o no la se pot apropiari? Si «es qui governen» no «la s'apropien», ¿com la porán «posar en mans des qui la poren conrar»? Ja está clar que sa terra ha d'estar en mans des qui la poren conrar per sí meteixos o per via d'altres. Això es lo que dicta sa raó natural i lo que ensenya sa religió cristiana, que mos diu que Deu va fer sa terra per que s'homo la conrás i li fés produir fruits segons sa virtut que Deu li doná de congriar llevors i erbes i plantes.

Pero ets es-crígadoretxos de El Rayo se fan més envant encara en so entaferrar barbaridats, i diuen que hi ha que «posar sa terra en mans des qui la poren conrar» per d'aquesta manera «evitar sa desigualtat, origen de tots es mals que afligeixen s'humanitat».

¡Aquí aquí grate-hi! Vol dir «sa desigualtat» és «s'origen de tots es mals que s'humanitat pateix»? Ja hi anau errats, es-crígadoretxos de El Rayo! «S'origen de tots es mals» és es pecat. Si Adam i Eva no haguessen pecat, si es desxendents d'Adam i Eva no treguéssim sa mateixa avior d'ells, si no tirásem sa mateixa rel, no hi hauria mals an el mon que «mos afligissen», no hi hauria cap mal que «afligís s'humanitat» ¡Sí, grans marxandos d'es-crígadoretxos de El Rayo! això és «s'origen», sa rel, sa font, sa causa de tots es mals del mon: es pecat, es pecat, es pecat! ¿E-hu heu entès, grans caps-closos? No hu creim que hu hágueu entès, grans biduïns! No hu creim que hu hágueu entès perque la teniu massa gruixada an aquesta closca des vostro carabassot, i no hi entra res res!

I vé llavò sa bomba final. Després d'haver dit que's fa precís que «es qui governen» «fassen tots es medis possibles per posar sa terra en mans des qui la poren conrar», ja que sols fent-ho així porán «evitar sa desigualtat, origen de tots es mals que afligeixen s'humanitat»; — llavò resulta que s'«evitar tots aqueis mals», «s'evitar» «es dolor universal», «es sa cosa més senzilla del mon», «fer bé a tots ets homos».

¿Idò, grans torre-pipes d'es-crígadoretxos de El Rayo? ¿com no hu feis voltros, si és sa cosa «més senzilla del mon»? En tants d'anys de palanquetjar per arretglar sa questió social, sa situació d'ets obrers ¿com no hu heu arretglat tot encara, si deis que és tan bo d'arretglar? ¿I tendreu cara de dir que el mon s'ha d'arretglar fent bé a tots ets homos? Idò ¿per que és que voltros no vos aturau de fer mal? ¿Com és que no vos aturau de predicar sa guerra an es patrons, an es burguesos, an es qui no pensen com voltros, fent-los tot es mal que poreu, desitjant-los tot es mal que vos sabeu imaginar? ¡I no sols feis tot es mal que poreu an es patrons, an es burguesos, an es qui tenen, sino que també en feis molt més an es qui no tenen, an es pobres treballadors que vos escolten; perque an aqueis les robau sa fe cristiana, que es sa base, es fonament, sa rel, sa font de tot benestar an aqueix mon i a l'altre. I ¿que li donau an es pobre treballador en camvi de sa fe cristiana que li robau? No li donau més que s'odi, sa rabia, sa fel, sa desesperació. Sí, això és tot lo que li poreu donar com a bons merda-caners del dimoni: això és tot s'hereuatge que espera an es qui fugen de Deu i se'n van amb En Barrufet. Sí, això és tot es vostro hereuatge, jo es-crígadoretxos tudosses de El Rayo! i de tots es qui vos segueixen: s'odi, sa rabia, sa desesperació! Bon profit vos fassa!

Això ja se diu tenir forsa.

An es socialistes mallorquins mos referim, que feia mesos que escandaïaven demunt es seu paper Obrer Balear que ells no permetrien que per ses eleccions de diputats s'aplicás a Mallorca s'article 29, perque ells, si no's presentaven més que es quatre candidats conservadors i un lliberal, ells en presentarien un altre perque hi hagués d'haver eleccions; i fins dissapte passat s'Obrer declará umb tota solemnitat que ells presentaven per Mallorca En Pau Iglesias. Idò bé, arribá dia 1 d'aquest mes, que s'havia de fer sa proclamació des Candidats, i només se presentarsn es quatre conservadors i llavò es lliberal, i no pus: per lo qual s'aplicá a Mallorca s'article 29, proclamant-se Diputats es cinc que's presentaven.

De manera que es socialistes mallorquins ni forsa per presentar un candidat han tenguda, això després d'haver-mos fet es cuc de s'oreia malalt dient i repetint que ells aturarien de que se pogués aplicar a Mallorca s'article 29, perque presentarien un candidat per compte seu, si dels altres partits no se'n presentaven més de cinc. I ara anau-vos-ne a fiar des socialistes mallorquins!

Convents i tavernes a Madrid

També és dalt La Tradición de s'altre dissapte que lletgim que a Madrid a l'hora d'ara hi ha **xeixanta quatre convents**.

¿No és ver que és una noticia que n'hi ha per tombar d'esquena qualsevol anti-clericaletxo? **¡Xeixanta quatre convents a Madrid!** ¿Que bufau, anticlericaletxos?

Pero ¿i que fan tants de convents? ¿que fan, com se possen la vida es frares i ses monges de tanta de conventada?

Escoltau-ho, anti-clericals. Segons ses claricies des Bisbat i des Govern Civil, d'aqueis convents n'hi ha **trenta set** que ensenyen de franc nins i nines pobres; **quatre** repleguen i moralisen i mantenen al'lotes perdudes que tornen an es bon camí; un se dedica a ensenyar obrers, de franc també; **quatre** a cuidar veiets; **cinc** a anar darrera malalts; **quatre** instrueixen criades i les tenen i les donen menjar fins i tant que han trobada casa bona per llogar-s,hi estar; **quatre** se consagren a ensenyar sords i muts; i **onze** se dedique a sa vida com templativa, a fer oració i penitencia.

¿No és ver, jo anticlericaletxos! que aqueis frares i monges son uns mal-feners? ¿No és ver que exploten es poble? Educar i instruir de franc es nins i nines pobres, instruir sa gent de feina, sensa cobrar-los res de s'instrucció, anar darrera malalts i cuidar-los, amparar i agombolar al'lotes perdudes i criades sensa casa per estar, ¿a on e-hi ha una feina més noble, més democrática, més altruista, que diuen ara, més plena de caritat? ¡Una feina que voltros anti-clericals mai heu sabuda fer perque vos falta lo principal, sa gracia de Deu. I sa gracia de Deu vos falta, no perque Deu no hu haja provat mil vegades de donar-vos-ne, sino per que voltros li heu tancades ses portes, l'heu rebutjada, l'heu tirada dins es llot pudent i nal de sa vostra impiedat! ¡Malanats en tota s'extenció de sa paraula!

En camvi a Madrid sembla que hi ha **cinc mil tavernes** i altres tants de xibius i centres de perdició, a on se malgasten i se tuden milenars de pessetes cada dia, suades i guanyadas fent feina, que havien de servir per sostenir ses families pobres, i serveixen per engreixar es vici i se disbauxa i per destustar i manganyar s'ànima i es còs de tants de pares de familia, que hi perden s'ase i ses magres, i hi buiden ses butxaques, en lloc d'omplir es gavaig des seus pobres fiis i de ses seues pobres dones.

Amb tot i això a negú li ocorre demanar cap llei contra ses tavernes i ets abusos sens fi que s'hi cometen; i en demanen de lleis i decrets i barbaritats contra es convents, contra es frares i ses monges, que sacrificuen sa seua salut, sa seua vida, per servir es pobres, es veis, es desvalguts, es malalts.

¡Ah anti-clericaltxos males ànimes! ¡Es vostro pecat de sanc contra frares i monges es d'aquells que clamen vengansa an el cel! ¡Ai de vosaltres si no vos convertiu d'hora! ¡serà ferest es compte que haureu de donar devant es Tribunal de Deu!

DE TOTES ERBES

¡Si ta mare't veia!

Tretze anys duien de matrimoni l'amo'n Tòfol i sa madona María, sense que es més petit disgust hagués duit mai cap trastorn a dins la casa, ni cap revés de fortuna les hagués feta escapar sa hisenda, que, per cert era ben sana.

Eren, com solen dir, gent d'altre temps, de bona pasta d'allò més. L'amo'n Tòfol, per totes ses taronges de Sòller, no hauria donat un disgust a sa seua esposa i aquesta feia dos doblers de lo mateix envers d'ell.

En Toniet, un al·lotell de deu anys, era s'únic fill d'aquest matrimoni; i com a pobilet que era, no el deixaven tocar amb sos peus en terra, el tenien amb paumes d'or, i per una amor ma entesa les hi deixaven passar totes.

S'al·lot, que prest e-hu va conèixer, no s'aturava de fer-ne de ses seues. Un dia s'empenyava en fer batre ses galines; i, corretjades amb má, les encalsava per dins es corral, repartint singlades a l'uf, fins que aquells pobres animals, badant un pam de bec i duguent ses ales rossegant, acabaven ses forces i se rendien del tot. Un altre dia fermava un tassó de llauna a sa cova des moix; i, quant s'animal se veia amb aquell penjaroi, prenía teulades, correguent com un desesperat, amb un renou d'ungles del diantre i fent tal trip-a-trap amb so tassó, que pareixia que a dalt sa teulada feien una trencadissa grossa ferm de teules.

Com aqueis passos ne feia seguit seguit; i sa mare, lluny d'enfadar-s'hi, feia com que no sebre'n res, perque per una cosa *tan poca* no volia donar un disgust a s'al·lot.

Com sempre n'hi ha que passen pler de donar mals consells, en varen donar un an En Toniet, que li va venir per ses seues ferm i que's mateix vespre ja el va posar en práctica.

A's temps que sa mare (això és lo que li varen aconsejar que fés) arreglava es sopar, se'n va anar peu de gat peu de gat a dins sa cambra de son pare i sa mare i va escampar pica-pica davall es tapament des llit.

Quant l'amo'n Tòfol se va retirar de fora-vila, com de costum, varen resar el Rosari, soparen i llavò se'n varen anar a donar part a la nit.

Poc temps feia que s'eren colgats i ja comensaren a fer sa guiterria.

—Tòfol, va dir sa madona María. ¿Que'ets entrat a dins cap barraca de porcs?

—No, respònd l'amo. ¿Per que hu dius, María?

—Perque sent una picor, diu sa madona, que estic desesperada, i he pensat si series entrat a dins una barraca que hi jaguessen porcs i haguesses duit d'allà una somada de *bestiar roig*.

Sa madona María llavò va callar, i sols se sentia es ric-a-rac de ses grata-des, que solia comensar *piano piano*, i acabava amb compás de semifuses.

—Tòfol, va tornar dir sa madona María, després d'haver fetes mitja dotzena de voltes. ¿Que t'ets assegut a cap cadira calenta?

—No, respònd l'amo. ¿Per que hu dius, María?

—Perque si t'hi fosses assegut, poria esser que aquesta picor que tenim, fos de ronya.

—Jo no sé si és de ronya o de que

és, va dir l'amo'n Tòfol tot enfadat; pero lo que és ben segur que m'he acursades ses ungles de tant de gratar: com més grat, més picor tenc.

Amb això se va sentir s'esclafit d'una riaia mal comprimida i unes petjades d'un que fogia correns. Era En Toniet, que des portal de sa cambra escoltava; i tantes de riaies li varen fer sos pares que s'al·lot no va porer aguantar pus i va esclafir de riure, fegint llavò tot de pressa. Pero com la casa estava a a les fosques, va travelar a una cadira, fent un renou del diantre.

Quant l'amo'n Tòfol va sentir aquell renou, pega bot des llit, encèn un misto, i surt tot de pressa de sa cambra, i me veu En Toniet fent es granot p'en-terra.

Com es pecat pesa més que's plom, En Toniet, que veia per una part que l'havia feta grossa i per s'altre que son pare estava ben enfadat, no les tenia totes segures, i, abans que son pare li digues res, va comensar a escusar-se diguent:

—Mon pare, no som estat jo.

—¿De que no ets estat tu? digué l'amo'n Tòfol.

—De sa pica-pica.

Ja no hi va importar que s'al·lot digués res pus, per sebre de que venia sa picor que tenien, ni per sebre també que era ell es qui havia feta tal endemesa.

A l'amo'n Tòfol no li va fer gens de gracia sa feta des seu fill, sino que s'hi tirá damunt i ¡venguen batcollades i més batcollades! i s'al·lot ¡bons remeu-los!

I ¡ventura de sa mare! que s'aixecá i le hi va prendre de ses mans.

Llavò l'amo'n Tòfol remugant remugant i sa madona María posant euguent de reblanir, varen tornar entrar dins sa cambra, varen mudar es llen-sols, se mudaren sa roba i se varen colgar de bell nou.

Quant varen estar ajeguts l'Amo En Tòfol va dir a sa seua dona.

—Mira, María, ja porem veure de quin llenyam feim sa creu amb aquest al·lot. D' aquesta manera no pot passar pus.

—Tòfol, deixet anar de creus, diu sa madona, que totes ses que no son de paga, i aquesta no hu és, sempre he sentit a dir, que son feixugues.

—S'al·lot no fa més que jugar! diu ell.

—Bon senyal! Tòfol, diu ella. Bon senyal! Quant ets al·lots no juguen, estigues ben segur, que és que están malalts.

—A sa seua edat i amb so temps que fa que va a escola, diu l'amo, ja n'hi hauria molts que mos sabriem dur es comptes.

—Mira, Tòfol, diu sa madona, una de ses coses que sempre m'ha sabut més greu és estat de que ets altres mos hagen haguts de dur es comptes.

—Tu mateixa, ja e-hu veus, diu l'amo, que sols no sab lletgir.

—Ni gens de falta mos fa es que'n sá piga de lletgir, perque vous, tu, per lletgir, te'n vas com un cavall an es cós. En lo que trobes terrossos en s'escriure: idò bé, jo diré an es Mestre d'En Toniet, que no més li enseny d'escriure, i que en quant an es lletgir, que hu deix fer per ara; i, quant sá piga escriure, si mos envien cap carta, tu la lletgirás i ell escriurá sa contestació; perque, tu mateix ja veus, que s'al·lot

està en sa creixensa i s'estudi és an aquesta edat tan perjudicial per sa salut! Si no més aprèn d'escriure, en sortirà amb mitja feina i no se perjudicarà sa salut, i noltros amb això no hi perdem res.

—Sempre he sentit a dir, María, diu l'amo, que's sebre no ocupa lloc i que's no sebre embarassa.

—Es ver, diu sa madona, pero també haurás sentit a dir, que tant se pert per sebre massa com per sebre massa poc.

—¿Que vols dir tu amb això? diu l'amo.

—Que si s'al·lot, diu sa mare, no-més aprèn d'escriure, no se perdrá per sebre massa, ni tampoc per sebre massa poc; i a mi lo que me sab més greu és que s'al·lot s'haga de perdre. Sebre escriure així meteix és sebre. Tu mateix haurás vist moltes vegades que, per dir que un homo sab molt, diuen: escriu molt bé.

Seguiren disputant marit i muller, sensa que an es final de sa disputa tenguessen res an es fus. Llavò se varen adormir i ¡hala bons roncos!

Han passat deu anys i l'amo En Tòfol i sa madona María ja son morts. En Toniet s'és fet un fadrí; es gran i prim, pareix un senyor. Sa vida de café que fa i es carrerany de vicis que tal vida sol dur, han donat a sa seua cara una color rompuda.

Com está ric i és després, no li falten criats que'l servesquen de *franc*, amics que li deixin doblers an es vint per cent, ni *mestres* que, contra sa voluntat de sa mare, li ensenyaren a lletgir.... es llibre de coranta fuies.

Per son divertiment té un cavall tro-tador que li costa un ui de sa cara, una guarda de cusses ervissenques per anar a cassar, un esbart de coloms d'escampadissa per veure pegar es fal-có i un ca de bou per que l'acompany es vespres.

Duguent aquesta vida, no és gens extrany que sa seua hisenda se fonga se fonga com una candela que crema cap-avall.

Quant es seus acreadors varen veure que sa candela ja comensava a cremar es blau, s'hi varen tirar tots damunt i el me varen deixar a's mig des carrer. Llavò ja no va tenir ni criats, ni amics ni negú que li fiás un pur cèntim.

De llavò ensáquant el veig passar p'escarrer, que pareix un pobre que capta, amb un jac foradat an es colzos, uns calsons tots apedassats, amb ses cames aficades a dins unes botes sensa elásticos, magre, sa cara dessustada, ets uis fondos, ses oreies que li claretgen i abandonat de tothom; quant el sent amb aquella tos de físic i amb aquell siulet que li fa es pit quant elena, no puc manco d'exclamar:

—¿Més que bellumes? diu N'Aina-María.

—Més que bellumes com En Miquel! diu N'Antonina.

—¿Que el m'arribarás a pendre tu a poc a poc an En Miquel? diu N'Aina María.

—Aina-María! diu N'Antonina, tu vas de berbes! ¡Senyal que te diu tot en popa.

—Per ara, gracias a Deu! diu N'Aina-María.

—No te pots queixar ni una mica! diu N'Antonina. Perque ¿quina alegría més grossa per una fadrina, que no tenir qui li fassa es comptes més que son pare i sa mare; esser rica rica, sa més garrida de totes i llavonses festetjar un fadrí tan plantós, tan acertat i tan ric com En Miquel de So'n Rossinyol?

—Torque'm ses baves, Tonina! diu N'Aina-María.

—Aina-María! diu N'Antonina: ¿me vols fer un favor?

—Digués quin! diu N'Aina María.

—¿Vols parlar d'una altra manera? diu N'Antonina.

—¿Com? diu N'Aina María.

—Així com ets altres dies, diu N'Antonina. Vui dir parlem una mica d'ets estimats.

—¿Els fins ara no hem fet altra cosa! diu N'Aina María. I suposat que dius assò, digues-me: ¿i es teu quines aigos corr?

—Es meu va rota batuda, diu N'Antonina. Ell no és com En Miquel, no!

—Ja hi tornam esser amb En Miquel! diu N'Aina-María. ¿No t'ho deia jo?... El m'has d'arribar a prendre: no hi ha vel.

—¿Aina-María! no sé com ets així! diu N'Antonina.

—Vaja idò, parlem d'En Miquel! diu N'Aina-María.

—¿Es cap derrer! diu N'Antonina.. Jo, si te demán tant d'ell, és per s'amistansa que hi ha entre noltros dues. Tu ja hu veus; mos som criades plegades;

Rossinyol i té amb ell son pare i sa mare, i lo que voldria, ja l'heu sentit, és tenir-hi N'Aina-María perque li digués bé de tot sa guiterria.

V

Ara sobre es seu bon cor, bon aspecte i galania, escoltau lo que'n diuen N'Antonina Biulaigo, sa criada de So'n Fil d'or, i N'Aina-María, que se fan sa cova un dissapte a's cap-vespre.

—¡Jesús, Aina-María! cada vegada que mos feim sa cova, tenc pena, diu N'Antonina.

—¿I a on treu cap assò? diu N'Aina María. Si diguesses: cada vegada que se'n va s'estimat, es meu cor se tanca, te creuria: però ¿i sa cova que té que veure?

—¡Ja hu ets, fieta! diu N'Antonina ¿I ara no veus que vui dir?

—Explique't una mica més, veiam! diu N'Aina María.

—Idò, diu sa criada, com pens que tu te'n anirás a So'n Rossinyol i mos deixarás a noltros i no mos farem pus sa cova plegades... ¿que vols que't diga? tenc pena.

—¿Ell qui te sentís, diu N'Aina-María, diria si ja está tot arreglat es casament! No, ell encara es vert es juva-vert!

—Tira, que tu estás més enamorada! diu sa criada.

—¿Com-és-ara? diu N'Aina-María.

—Tu hu dirás! diu N'Antonina. Bé, que tens motiu d'estar-hi. Ell En Miquel es lo que no hi ha.

—Es ver, diu N'Aina María, que no n'hi ha un altre devall es seu capell.

—¡Jesús, Aina-María! diu N'Antonina, no sè quina ets tornada!

—Tu sí que par que sempre veges bellumes, diu N'Aina-María.

—Sí, jo veig bellumes, diu N'Antonina; pero tu veus En Miquel que... ¡sabs quina belluma que és!... N'hi ha per perdre-hi es seny amb ell. Jo me contentaria de no veure altra cosa an aquest mon!

—¿Més que bellumes? diu N'Aina-María.

—Més que bellumes com En Miquel! diu N'Antonina.

—¿Que el m'arribarás a pendre tu a poc a poc an En Miquel? diu N'Aina María.

—Aina-María! diu N'Antonina, tu vas de berbes! ¡Senyal que te diu tot en popa.

—Per ara, gracias a Deu! diu N'Aina-María.

—No te pots queixar ni una mica! diu N'Antonina. Perque ¿quina alegría més grossa per una fadrina, que no tenir qui li fassa es comptes més que son pare i sa mare; esser rica rica, sa més garrida de totes i llavonses festetjar un fadrí tan plantós, tan acertat i tan ric com En Miquel de So'n Rossinyol?

—Torque'm ses baves, Tonina! diu N'Aina-María.

—Aina-María! diu N'Antonina: ¿me vols fer un favor?

—Digués quin! diu N'Aina María.

—¿Vols parlar d'una altra manera? diu N'Antonina.

—¿Com? diu N'Aina María.

—Així com ets altres dies, diu N'Antonina. Vui dir parlem una mica d'ets estimats.

—¿Els fins ara no hem fet altra cosa! diu N'Aina María. I suposat que dius assò, digues-me: ¿i es teu quines aigos corr?

—Es meu va rota batuda, diu N'Antonina. Ell no és com En Miquel, no!

—Ja hi tornam esser amb En Miquel! diu N'Aina-María. ¿No t'ho deia jo?... El m'has d'arribar a prendre: no hi ha vel.

—¿Aina-María! no sé com ets així! diu N'Antonina.

—Vaja idò, parlem d'En Miquel! diu N'Aina-María.

—¿Es cap derrer! diu N'Antonina.. Jo, si te demán tant d'ell, és per s'amistansa que hi ha entre noltros dues. Tu ja hu veus; mos som criades plegades;

¡Quina Pobilar!

(Segueix)

IV.

I ¿que no'l coneixieu an En Miquel de So'n Rossinyol? Ell és un galant jove, d'aquells de pel arveixinat. Farán bona gabella amb N'Aina-María.

Perque So'n Rossinyol ¡sabeu quin lloc que és! Gran, molta muntanya, molt de conradís i bona terra ferm. I s'hi cuien ones anyades que fan alsar es cap an es pagès de bona manera.

A ca'n Miquel, que no porien fer massa llargueses, s'hi son forrats una casa fora mida. Contau que té tres germans casats, i los han arrambada una possessió per hom; So'n Tafona, Sa Teulera i So'n Polleta, entregant-los es maneig corresponent i doblers per navegar, i ara ja tenen sa seua part i i campen tots ben polents.

I ara En Miquel és romás amb So'n

mai mos som desavengudes... som com a germanes... I com veig que te'n anirás a So'n Rossinyol...

—¿I que t'penses, diu N'Aina-Maria que no mos hágem de tornar veure pus, a's dia que m'cas? Pero mira, això no és parlar d'En Miquel.

—Després des mort, vendrán ses antorxes, santa dona diu N'Antonina. Pero escolta, ¿te recorda com féreu ses amors?

—¿No m'ha de recordar! diu N'Aina Maria. No hi ha tant de temps com això.

—Mire't, diu N'Antonina, que jen vaig haver de fer de trescalamena per trempar-vos-ho! Perque tu no havies fet desset anys, i ell que corria es deuit...

—¿Ja va esser una passada aquella! diu N'Aina-Maria. No digues que no fos gros així mateix!

—¿Que, en pensar-hi, diu N'Antonina, torn com a botxal! Justament es Divenres-Sant avespere haver-vos de fer coneixents!

—Ja tens raó! diu N'Aina Maria. Jo me'n vaig confessar sobre si era falta en dia tan solemne tenir ganes de mirar un fadrí, i es confés me digué que no hi havia res de mal si just era es gust de mirar i no hi havia altres coses que no pertoquen.

—E-hu crec, diu N'Antonina, que te degué dir això, perque és sa raó això. Sobre tot jo estic segura que va esser Deu que hu va compondre que succeís allò. Perque tu massa hu sabs: noltros sortíem de l'església amb sa tia, Paula cina i aquells bergantellots mos pitjaren derrera, i xarraven gruixat ferm, i tot d'una se presentá En Miquel amb un parei d'amics seus, i...

—Jo no'l coneixia! diu N'Aina-Maria.

—Idò bé, diu N'Antonina: sensa coneixer-mos, an aquells goranots ja sabs lo que los digué:—Deixau anar aqueixes al'lotes, o si no, jugarem d'altra manera.

—I no'n veren pus la pols! diu N'Aina-Maria.

—Ja hu crec! diu N'Antonina. Pero mira tu, si no és per ell...

—I llavonses, diu N'Aina Maria, justament topar-mos a ca-sa tia Francina, per veure passar sa *porfesso*. ¡I noltros asseure-mos justament a defora an aquelles cadires!

—¿I ell justament passar i afinar-mos! diu N'Antonina. I l'homo se planta a s'altra banda de carrer, i mira qui mira devers sa teua cara, que com t'hagués de menjar amb sa vista!

—¿Jesus, diu N'Aina-Maria, que hi estava d'empegueida jo!... perque no hi poria alsar ets uis que's meus no's topassen amb sos seus. Sa pell de ses meues galtes em pensava que s'encendria.

—Sabs que hi estaves de vermeia! diu N'Antonina.

—Jo tenia els uis baixos, diu N'Aina Maria. Pero ¡me venien unes ganes de mirar-lo'm! Pero just que provás d'alsar ets uis cap a ell, zás! ses dues vistes se topaven, i jo no poria suportar-ho, i havia de baixar altra volta sa vista? ¡Ja és una bona passada! deia jo: ¿i què té aqueix jove que es meus uis el volen mirar? Jo fins als presents no més passava gust de mirar ma mare i mon pare i ses meues amigues, i ara no sé que m'passa; dins es cor sent una cosa que me fa alsar sa vista, i mirar aqueix jove i mirar-lo amb tot es meu cor. ¿I què és aquesta cosa? I llavonses vaig comensar a pensar amb ell; i es diumenges se posá a rondetjar per sa *Posada* (1)... i jo que ja passava un gust de veure'l..!

—¿Que no te recorda, diu N'Antonina, aquella vegada que de sa vostra *posada* mos n'anàrem a ca-nostre, i En Miquel amb un parei més mos varen passar davant i llavonses s'aturaren?

—No me'n parli! diu N'Aina Maria: que vaig romandre més incorreguda

com En Miquel mos va dir si mos passetjàvem, i tu feres la llengo.

—I si tu romangueres com una encensada! diu N'Antonina. I llavò que tenfes unes galtes com la roella de vermeies!

—I, fieta, una allota... ja hu veus, tot-d'una no sab que li passa, diu N'Aina Maria

—I En Miquel, diu N'Antonina, ja se posá a ton costat, i... ¡hala envant!

—I jo, diu N'Aina-Maria, que estava més empegueida de que sa gent me vés acompanyada d'un fadrí i conversar amb ell!

—Ja hi arribares a prendre es llis ja, ab el temps, diu N'Antonina.

—Ja tens raó, diu N'Aina-Maria. Pero tot d'una no gosava dir-li ses paraules que me sortíen de dins es cor... ¡Sabs que hi estava d'empanagada!

—Jo de lo que tenia por era de ta mare, diu N'Antonina. I mira no va esser mala de resoldre com va sebre que En Miquel era es qui era. Bé, que és una beneitura una mare aturar sa fia de festetjar o no voler que comens... Tan mateix, per bé que fassen, no hu aturaran an això. Sa questió és encaminar-ho i fer servir sempre es solc, i fora torceres ni punts escapats. Pero ta mare es una dona que considera ses coses, i no hi posá més emperons que es que pertocaven.

—I mire't, diu N'Aina-Maria, que així mateix és una bona passada que una atlota, en tornar un poc grandeta, ja senten aquesta inclinació an es festetjar.

—Y son clares ses que no són perseguides d'aqueix mal, diu N'Antonina.

—Y tant clares!... com es campanars! diu N'Aina-Maria. I... ¿que hi ha que fer?... No hi ha altre remei que servir es llum ben dret, i ¡alerta a fer cap taca!

—¿I tant com e-hi hem d'anar alerta a ses taques! diu N'Antonina. Perque són taques aqueixes que són ben males d'anar-se'n!

—Sí que tens raó! diu N'Aina-Maria.

Amb això aquelles dues mandragolines acabaren de fer-se sa cóva, i posant forqueta a tal convesa, s'esquitxaren a fer altres feines.

V

¿Sabeu que está d'envantet lo des casament d'En Miquel amb N'Aina-Maria!

No tirava mala pedrada no N'Antonina Biulaigo com li deia a sa de So'n Fil d'or que ja no's faríen gaire temps sa cóva plegades. Contau que l'Amo i sa Madona de So'n Rossinyol ja l'han demanada a N'Aina-Maria, i ja está resolt es dia de ses *novianses*: (1) es dissapte de la Mare de Deu primera han d'esser, diuen males llangos.

I vos assegur que tant a So'n Fil d'or com a So'n Rossinyol, s'hi peguen a les totes per tenir-ho tot llest com siga s'hora.

Ell se farán coses mai vistes. Son dues cases qui poren, i, ja hu crec, voldrán quedar bé. I ja comensen a fer-ho e sebre a parents, amics, coneguts i benefactors.

E-hi ha amiga de N'Aina-Maria que pagaria no sé que, porer plorar amb sos seus uis.

¿Porer-hi plorar?... Porer-hi riure! perque poques son ses novies que tenguen plorera; totes van més xaravel'les que un canari.

Però no vos cregueu... N'Aina-Maria, anque no estiga gens engronyada, així mateix la fa pensar es bot que és pendre estat de matrimoni, i passar de fadrina a casada, i anar-se'n de ca-seua, i deixar son pare i sa mare. Però, en pensar amb En Miquel, ni un retgiment de soldats té més coratge que

(1) Dia que's donen es noms i sa fa es til'let. A Manacor diuen fer-se novies, i per lo mateix diuen: es dia de ses *novianses*.

ella.

I ell sí que hi va ben xarpat tresca qui tresca d'assi i d'allà a comprar coses i a comanar-ne. Vos assegur que N'Aina-Maria, en anar a So'n Rossinyol, e-hu trobará tot a punt de pastora mia.

Ni una reina estaré més regositjada. Perque si penes amb pa son bones de passar, considerau si les hi passaré alegres amb En Miquel i un sarronet d'unces amb totes ses seues conseqüencies.

I ja hu crec que En Miquel e-hi va peus alts, i es dies que manquen per arribar a la Mare de Deu, cada un li pareix un sigle. Si ell governás sa roda des temps... ¡jo quina sempenta que l'pegaria!

Però no vos cregueu qu'estiga mans fentes i que no fassa més que pensar en so goig divinal. A-les-hores ja dicta sentència de mort a dues toisses p'es dinar de ses nocés, i qui pagaré la festa també serán sss llebres i ets animals de ploma de So'n Rossinyol.

I... ¡sabeu que se'n pensa En Miquel! Bé, i... ¡anau a córrer derrera es pensament d'un fadrí que no está molt enfora de ses novianses i de ses nocés, i llavò de tenir a ca-seua lo que havia de trescar tant per veure-bu a ca-d'altri.

(Seguirá).

PAU FORA-EMBUIS

A un ambiciós

Amic, massa't veig desviure an el mon per estar bé, i no més parles de rendes, de negoci i de diners.

Tres cases dius que has comprades i encara no estás content, i cerques trasts, i t'afanyes per alsar-ne encara més.

Amic, massa't veig desviure... Homo, ¿vols un consell meu? An el cel fes-t'hi una casa, i an el mon... ¡vés a lloguer!

MATEU OBRADOR BENNASSAR.

Lo que passa amb ses dues fàbriques d'electricitat.

De Manacor, s'enten. Com posaren sa primera, molts no creien que fés xeu; lo que creien que seria un fracás, que no hi hauria prou consumidors. Comensá a donar llum, i de cada dia anaren augmentant es consumidors. Aumentaren tant, que qualcú tengué s'ocurrencia de posar una fàbrica nova, no com a cosa d'un, sino per accions. Varen treure comptes, i resultá que, per porer-hi treure es tir, havien de tenir consumidors per 17500 bugies. Comensen a cercar qui s'hi volia suscriure, i en trobaren tants, que ja n'hi ha per 20000 bugies. I lo bo és que de cada dia aumenta més es consum de bugies tant a sa fàbrica nova com a sa véia. De manera que, si segueix gaire aqueix augment, prompte cada fàbrica tindrà més consum que no tenia sa véia quant era tota sola.

Es que sa llum eléctrica té unes grans ventatges damunt totes ses altres llums; es qui una volta la proven, ja no la deixen mai; i son molts es qui, veint-la a ca-d'alt, aviat la volen a ca-seua.

Tres morts

†

Una és de sa mare des nostro amic benivolgut Mn. Juan Bibiloni i Vila, D.ª Juana Aina Vila, de coranta nou anys d'edat, que dia 23 de febrer passá d'aqueix mon a l'altre. Que el Bon Jesús haja acullida la seua ánima a la santa Gloria i don an el seu fill Mn. Juan i a tota l'altra familia seua molts d'anys per pregar per ella i es conort i conformansa que tant necessiten per suportar una tal desgracia com és estada aquesta mort. Enviam a Mn. Juan i a tots los seus es nostro condol més coral.

S'altra mort és sa del Rt. Sr. Rector Arxipreste d'Inca, Mn. Bernadí Font, amic nostro estimadíssim de fa molts d'anys i amic i protector resolt de LA AURORA, que se morí dia 20 d'aquest mes. Que Deu nostro Senyor haja acullida la seua ánima en pau i que lluesca per ell la llum perpetua de la santa Gloria. Amèn.

Es nostro condol a sa seua distingida familia.

Exm. Sr. D. Pere Sampol i Rosselló

Dimars dematí passá d'aqueix mon a l'altre, després de greu, pero curta malaltia i rebuts amb gran fervor els Sants Sagraments, es nostro benivolgut amic particular i amic especial de LA AURORA, lo Exm. Sr. D. Pere Sampol i Rosselló, d'edat de setanta set anys, que los dia admirablement bé fins fa ben poques setmanes.

Abans que tot el Sr. Sampol era un bon cristiá que no se'n empegueia d'esser-ho, i un homo sencer en tots conceptes dins ca-seua i fora de ca-seua, en sa vida privada i en sa vida pública. Era un homo de gran talent jurídic, un des primers missers de Mallorca, a on porien anar ben segurs es qui tenfen qualque questió jurídica que endardellar i aclarir. Certs pletetjadors ja no s'hi acosavan an el Sr. Sampol, perque sabien que no anava d'embuis ni de tres qui n'agafa quatre. Sa seua posició social, que era polent, i es bon cap, que no n'hi havia gaire de més clars i de més madurs, el varen dur a intevenir en la cosa pública, figurant tota la vida an es partit conservador, ocupant-hi sempre es cap d'amunt, essent-ne un des caporals per bé de tal partit i per bé de Mallorca.

Va esser President de sa Diputació Provincial una partida de vegades i llavò Senador del Reine. Era de sa Junta des *Crédit Balear* i President de sa *Sociedad Ispanya Marítima*, la qual baix d'ell ha cobrada una forsa mai vista i una importancia excepcional. De manera que el Sr. Sampol era una de ses primeres figures de Mallorca, un d'ets homos més de cap de brot, més distingits, més benemèrits, més dignes. Per tot això hem de creure que Deu nostro Senyor e-hu haurá tengut en compte i le hi haurá premiat així com sol premiar es seus bons i feels servents. Clouem aquest curt pero coral homenatge a la bona memoria del Sr. Sampol amb aquest vot, que mss surt de lo més endins de l'ánima: ¡Que el Bon Jesús haja trobat aqueix amic nostro estimadíssim en estament de gracia! i si encara estigués ¡entretengut en el purgatori ¡que el trega i l'admeta a l'etern descans de la Santa Gloria! i doni a la seua digníssim, senyora i digníssim fiis, fies, genres, nores, nets i netes molts d'anys de vida per pregar per ell i el conort i conformansa que tant i tant necessiten per suportar un cop tan terrible i una perdua tan grossa ¡com és estada la mort de l'Exm. Sr. D. Pere Sampol i Rosselló!—¡Es nostro condol a tota la seua gent i al cel lo vegem! Amèn!

Secció local

De dia 1 d'aquest més e-hi ha s'exercici de St. Jusep cada dia a la Parroquia, an es *Convent* (de St. Vicens Ferrer) i a s'església de la Santa Familia. ¡Hala manacorins gens desenfeinats! ¡allá tenin ses feines!

Dilluns a mig-dia se posá a ploure, i plou qui plou se va fer hora baixa, se va fer vespre i casi no s'aturá de caure aigo fins lo endemá devers les cinc. Es conradores, bé hu poren creure, van ben xaravel'los i han cobrades esperances d'encara porer tenir un bon any. ¡Deu ho fassa si convé!

A la Parroquia han posades unes Estacions dels Passos molt precioses i prou grosses, amb ses figures de relleu i de colors molt vives i naturals. Es un present d'una devota persona. Si motivetja que es aqueixa devota persona; pero noltros no mos creim autorisats per dir-ho. Es una obra de primera això que ha fet tal devota persona.

Hem sentides fer alabances de lo bé que arreglen es camí des *Port* baix de sa direcció de mestre Andreu Juan (*Tauleta*). N'estam contents. Ara es tai és devers es *Coll*.

El P. Robert Redal es divenres dona an es *Convent* unes conferencies, a's vespres, sobre lo que és es socialisme. Ja aniria bé ferm que's qui se diuen socialistes a Manacor, e-hi anassen an aquestes conferencies a veure si obriren ets uis. Es que la major part des socialistes e-hu són sensa sebre sebre que són. Això és es mal; sa major part són uns enganats, uns pobres errats de comptes.

Aquesta setmana passada, segons mos conten, devers Villafraanca cap-llevava un ca rabiós que ocasioná algunes desgracies. I per pitjor diuen que no és es primer cas, i que hi van una mica a lloure es cans per aquella banda.